Oktay Rıfat

LÂTİN OZANLARINDAN ÇEVİRİLER

Katullus-Vergilius
Horatius-Martialis

Çan Yayınları - İstanbul

ÇAN YAYINLARI : 17

Resimliyen
FERRUH DOĞAN

Bu kitap, GÜN Basımevinde
1963 yılında basılmıştır.

OKTAY RİFAT

LÂTİN OZANLARINDAN ÇEVİRİLER

Katullus - Vergilius
Horatius - Martialis

Can Yayınları
İstanbul

Fransa'da, öteki batı memleketlerinde de böyle olsa gerek, Yunan ve Lâtin şiirlerini çevirileriyle birlikte yan yana basıyorlar. Bir yanda anlamı, bir yanda biçimi buluyorsunuz. O dilleri bilmeseniz de, anlamı biçimin içine oturtmak, bütüne varmak zor olmuyor. Kulaklıkla işitmek, gözlükle görmek gibi bir şey ama, ne de olsa, yalnız çeviriye kalmaktan iyi. Lâtince bilmediğim için, «Les Belles Lettres» yayın evinin bu çeşit kitaplarından çevirdim bu şiirleri. Yalnız fransızcalarıyla yetinmedim, anlamı, şiirlerin asıllarından izlemeye çalıştım. Elimden geldiğince, ozanın kullandığı kelimelere de, biçime de bağlı kaldım. Lâtin ozanlarına vergi, aşırılığa kaçmıyan o dengeli, ölçülü deyişe özendim. Onları kendime değil, kendimi onlara benzetmeyi amaç edindim.

Lâtinler bizim eski aruza benzer bir tartı (ve-

zin) kullanıyorlar. Ben parmak hesabına vurdum çevirilerimi.

Özel adların yazılışı ayrı bir konu. Özel adlardan geçilmiyor Lâtin şiirinde. Her şiirde en azından bir özel ad. Bunca kent, bunca tanrı adı da cabası. Önce kendi yazılışlarıyla bırakayım, dedim, bunları. Sonra caydım. Okuyucu i seslisini, kimi zaman j ya da y sessizi gibi okuyacağını ne bilir? Üstelik q, x gibi alfabemizde olmıyan harfler de var. Uzatmıyalım, okuduğum gibi y a z d ı m özel adları. Söz gelişi, c, q, ch sessizlerini yalnız k ile, sessiz i yi y ile, ae seslisini e ile v.b. karşıladım. Özel adların, ses ve hece olarak çevirilerin içine oturabilmesi için bundan başka türlü de davranamazdım, sanıyorum. Tanrılarla kahramanların adlarını da lâtincelerine göre aktardım. Zeus değil Yuppiter, Hera değil Yuno, Achilleus değil Akilles dedim.

Kitabımızda dört ozan var. Bunlardan üçü, Katullus, Vergilius, Horatius Lâtin şiirinin sultanlarıdır. Martialis de öyle. Ama yine de onlardan başka bir adam. Daha üstün değil. Belki onlardan aşağı. Ama daha tatlı, daha cana yakın. İsa'dan sonra I. yüzyılda gelişen gerçekçi akımın en büyük ustası. Yalnız epigramma'lar yazıyor. Çoğu zaman pek kısa iğnelemeler bunlar.

Bu çeviriler Lâtin şiirini tanıtmak amacını gütmez. Ben bilgin değilim, ozanım. Gönlümün çektiği şiirleri çevirdim türkçeye. Lâtin şiirini tanıtmak için hem bu ozanların başka şiirlerini çevirmek, hem de hiç olmazsa Lukulius, Yuvenalis, Persius, Tibullus gibi ozanlardan da örnekler vermek gerekirdi. Ama şiir çevirmek, şiir yazmakla bir. Yoğurdun mayası kimi zaman tutuyor, kimi zaman tutmuyor. Beğeniyorsunuz, seviyorsunuz, çeviriyorsunuz, çeviriniz bir türlü şiir olmuyor. Katullus'dan

ve Horatius'dan yaptığım birkaç çeviriyi bu yüzden yırtmak zo unda kaldım.

Bu ozanların en eskisi Katullus'tur. İsa'dan önce 87 yılında doğmuş, İsa'dan önce 47 yılından sonra ölmüş. Hayatıyla ilgili uzun boylu bilgi yok. Daha çok kendi şiirlerinden çıkarıyorlar hayatını. Vergilius, İsa'dan önce 70 - 19 yılları arasında, Horatius İsa'dan önce 64 - 8 yılları arasında yaşamış. Martialis ise İsa'dan sonra 43 yılında doğmuş, 104 yılında ölmüş.

Çevirilerin altına çıkmalar yaparak, notlar düşürerek okuyucuya bilgi vermek gerekli miydi? Ben gereksiz buldum. Üstelik dizelerimin arasına, dizelere yabancı yıldızlar, sayılar katmak elimden gelmedi. Bir şiir sevilecekse, içinde geçen özel adın nenin nesi olduğu bilinmeden de sevilebilir. Şiir kitabımı bir tarih kitabı kılığına bürümek istemedim. Okuyucu, Eneas destanıyla ilgili, şu birkaç satırı da okursa, bence çevirilerde anlaşılmıyan yer kalmaz: 1800-1900 dizelik büyük bir yapıttır bu destan. Troya savaşında, Troya yenilgiye uğrayınca, Eneas, tanrılarını ve arkadaşlarını yanına alır, yeni bir yurt aramaya çıkar. Yuppiter'in karısı ve kardeşi Yuno tanrıça dikilir karşısına. Yuno, Troyalıların, bu arada Eneas'ın can düşmanıdır. Buna karşılık Eneas'ı koruyan tanrılar da var. Yuppiter'le Venus koruyucuların başında geliyor. Kader tanrıçaları Parkalar da, Romanın kaderini alınlara çoktan yazmışlardır. Yuno tanrıçanın Troyalılara, bu arada Eneas'a, düşmanlığı şundan: Yuno, Venus, Minerva tanrıçalar arasında düzenlenen güzellik yarışında, Troyalı Paris, Yuno dururken Venus'u güzel seçmiş. Yuno da içerlemiş buna. Bir de Ganimedes hikâyesi var. Ganimedes, Troyalı bir çocuk. Yuppiter bu çocuğu görür, beğenir. O zamana kadar tanrılar sofrasında kadeh dolduran Yuno tanrıçadan

elma kızının yerine bu çocuğu geçirir. Yuno bu iki olaydan içlendiği için, o gün bu gün Troyalılara düşman.

Destanın başından başlıyarak 156 dize çevirdim. Vergilius, söylendiğine göre, önce düz yazı ile yazmış bu destanı, sonradan tartıya vurmuş. Yalnız bu destanda değil, bütün Lâtin şiirlerinin temelinde düz yazı kuralları yatıyor. Hani, şiir düz yazıya çevrilmez diye bir söz vardır, bu söz Lâtin şiirlerine uygulanamaz. Bir Lâtin ozanına, şiiri tanımla deseniz, «Tartıya vurulmuş düz yazıdır.» diye cevap verebilir. Bunu bir eksiklik, ya da kusur olduğu için değil, belki de bir üstünlük olduğu için belirtiyorum. Düz yazının, tartıya vurulur vurulmaz, bir nitelik değişimine uğrıyarak, şiir oluvermesi şaşırtıcıdır. Gizlisi saklısı olmıyan, gözümüzün önünde geçen bir büyü bu.

Bir nokta daha: Rönesans ve Rönesans sonrası klâsik çağ hayranları Yunan ve Lâtin sanatını duygusal, düşünsel ve biçimsel sınırlarına doğru genişletmişler. Bunu olağan karşılamak gerekir. Ama giderek, Yunan ve Lâtin sanatına dayandığı söylenen, bu sanata taban tabana aykırı, kuralcı, cansız, gelişme gücünü yitirmiş, tatsız tuzsuz bir sanat anlayışı çıkmış ortaya. Batının yeni sanatçılarını ayaklandıran da işte bu tutum. Yoksa Lâtin ve Yunan sanatı, bir çekirdek gibi, batılı sanat yemişinin tam ortasında duruyor, her davranış ona göre, ya da ona karşı bir değer kazanıyor.

Ben de Lâtinler gibi, ses uyumlarıyla yetinerek, çevirilerimde uyak düşürmekten kaçındım. Gelgelelim, Horatius'un, «Beni uyaklı çevir!» der gibi bir hali var. Uyaksız bir şiir, çevrilirken nasıl olur da uyak ister? Batılı Rönesans ozanlarının bize aşıladıkları anlayışın parmağı var bu işde. Ronsard'ı okumamış olsaydım daha rahat çevirirdim Horatius'u, diye düşünüyorum.

KATULLUS

GECEDEN ÖNCE

Yaşıyalım Lesbia'm, sevişelim,
Metelik vermeden homurtusuna,
Kıskanç ve suratsız ihtiyarların.
Batan gün her sabah yeniden doğar;
Ama bu bizdeki süreksiz ışık
Bir kere söndü mü ötesi gece;
Hiç bitmiyen bir gece, tek ve sonsuz,
Bin kere öp beni, öp, yüz kere öp;
Bin kere, sonra yüz kere yeniden.
Bin kere, yüz kere, öp, durmadan öp,
Şaşır sayısını, şaşır Lesbia'm,
Şaşır ki sevdamıza göz değmesin.

(Carmina — 5)

AYAKLANMA

İşte baharla birlikte ılık günler.
Ilgıt ılgıt esince Zefirus, geçti
Gün dönümünün öfkesi gökyüzünde.
Frigya'nın zümrüt gibi ovalarından,
Bereketli tarlalarından İznik'in,
Gitmek zamanı gelip çattı Katullus.
Kaçalım Asya'nın namlı kentlerine!
Ayaklar bu yeni sevinçle daha dinç,
Yürek, yollara düşmek için sabırsız.
Yoldaşlar, güzel dostlarım hoşça kalın!
Birlikte çıktık bu uzun yolculuğa,
Artık, evlere ayrı ayrı döneriz.

(Carmina - 46)

KARŞILIKLI

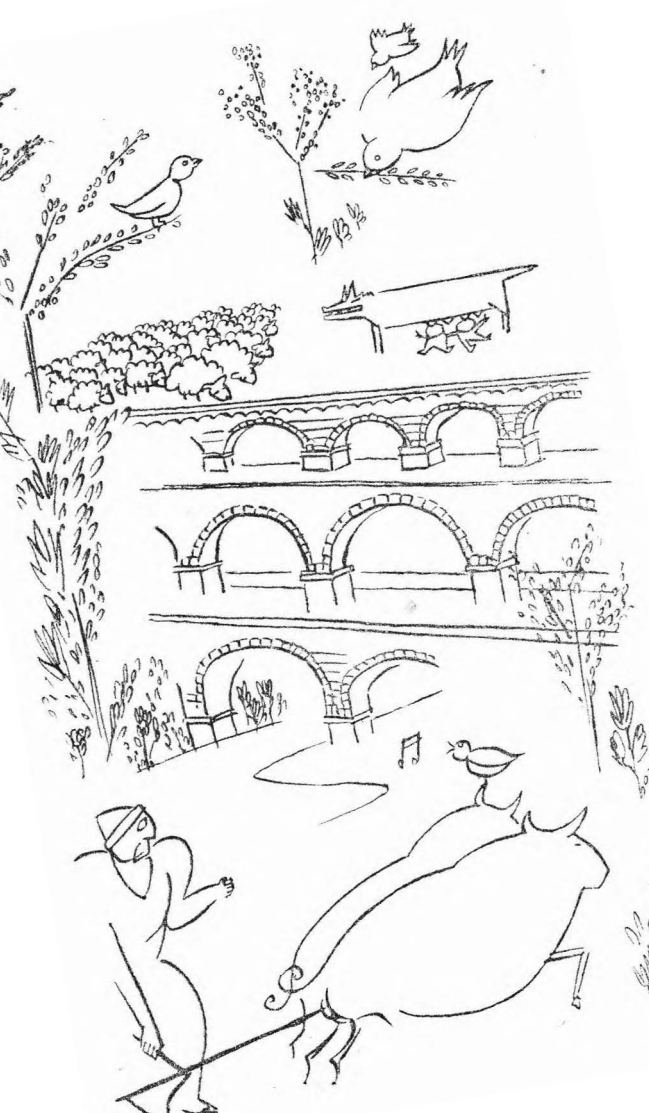
Açıyor ağzını yumuyor gözünü,
Bana demedik lâf komuyor Lesbia.
Ama kör olayım beni sevmiyorsa.
Ne belli mi? Bana bakın anlarsınız.
Ben de ona söylenmedik lâf bırakmam.
Ama kör olayım onu sevmiyorsam.

(Carmina - 92)

LESBİA'NIN DÖNÜŞÜ

Umutsuzken, ansızın murada ermek;
Ne katıksız, ne engin bir sevinçtir o!
Gözlerim yollarda, özlemler içinde,
«Gelmez artık, gelmez!» diye düşünürken,
Şu dönüşün, şu benim oluşun yok mu,
Bana da o sevinci duyurdu işte!
Mal, mülk, para hiç kalır bunun yanında.
En beyaz taşla belirtmeli bu günü.
Bütün dünyaları bağışladın bana.

(Carmina - 107)

TERSİNE DÜNYA

Sıracalı Nonius şimdi büyük adam;
Çalımından geçilmiyor Vatinius'un.
Ne duruyorsun, ölsene be Katullus'um!

(Carmina - 52)

VERGİLİUS

ENEAS DESTANI

Kitap I

Silâhlarla bir insanı över bu destan.
İlkin o gelir İtalya'ya, Lavinyum'a,
Kaderin Troya'dan kovduğu bu kahraman.
Amansız Yuno'nun öfkesine uğrar da,
Bir oyuncak gibi tanrıların elinde,
Gezer karada ve denizde uzun zaman.
Neden sonra bir kent kurup tanrılarını
Taşır ama Latyum'a, o mutlu güne dek
Rahat yüzü görmez, baş alamaz savaştan.

Lâtin soyu ve Albalı babalarımız
Böyle türer, böyle yükselir yamaçlarda,
Surları Roma'nın.

Anlat bana ey Musa,
Söyle, hangi kutsal hakkını çiğnedi de,
Nasıl bir iç yarası yüzünden, tanrıça,
Bunca derde soktu bu mübarek adamı?
Bir tanrıya yakışır mı böylesi öfke?

Surlu çifçilerin kurduğu savaşsever,
Eski bir kent vardır, bolluk içinde yüzer:
Kartaca. Uzaktan İtalya'ya, Tiber'in
Denize döküldüğü kıyılara bakar.
Derler ki, Sisam'dan bile üstün tutarmış,
Kartaca'ya bayılırmış Yuno tanrıça.
Kaderler karşı gelmezse, ölümsüz ece,
Uluslar sultanı yapmak ister bu kenti.
Ama Troyalı kanından günün birinde,
Yeni bir soy çıkacağını işitmiştir;
Buyruğunu yürütecek savaşçı bir soy,
Bir soy ki bu Sur sitesini devirecek,
Koskoca Libya'yı yerle bir edecektir.
Parka'lar yazmıştır bu alın yazısını.
Yuno'nun derdi de bu. Troya'da ön safta,
Sevgili Argos'u uğruna katıldığı
Kanlı savaşlar, akınlar gelir aklına.
Eski öfkeler, hınçlar tepreşir içinde:
Paris'in yargısını nasıl unutmalı?
Güzelliğini o küstahca küçümseme!
İğrenç bir soydur bu. Ya Ganimedes'in
Kaçırılışı, el üstünde tutuluşu!
Kızıştıkça kızışır tanrıça, Latyum'a,
Sokmaz Troyalılardan arta kalanları,
Sallar durur denizlerde Yunanlılardan,
Akilles'in kılıcından kurtulanları.

Onlarsa, kaderin elinde yıllar yılı,
O kıyı senin, bu kıyı benim, dolaşır.
Roma ulusunu kurmak, dağlar devirmek
Kadar zor.

Sicilya gözlerden silinip de,
Tunç burunlarmda köpüklenen tuzlu su,
Çıkınca gemiler engine pupa yelken,
Yuno'nun yaraları sızlar yüreğinde :
«Yenilgi bana yaraşmaz, diye düşünür.
«Nasıl olur da Troyalı bir kıralı, ben
«Tanrıça, uzaklaştıramam İtalya'dan!
«Varsın bütün kaderler karşı gelsin buna.
«Pallas, Yunan donanmasını yakmadı mı?
«Oileus oğlu Ayaks'ın çılgınlığı
«Yüzünden onları sulara gömmedi mi?
«Atıp Yuppiter'in yıldırımını gökten,
«Savuru savuruvermişti gemileri.
«Dağlara çıkıyordu, kudurmuştu deniz.
«Delik deşik, ateş kusan mutsuz Ayaks'ı
«Dipsiz bir burgaçta kıskıvrak yakalamış
«Sivrisine çivilemişti kayaların.
«Ben ki Yuppiter'in kardeşi, karısıyım,
«Göklerin sultanı, tanrılar ecesiyim,
«Baş edemedim bu ulusla bunca yıldır.
«Kim artık bundan böyle Yuno'ya tapınır,
«Sunular koyar tapınağına, yakarır?»

Tasalar, üzüntüler içinde tanrıça,
Boraların, kudurmuş güney yellerinin
Ana yurdu Eolya'ya doğru yollanır.
Koskocaman bir kovukta, kıral Eolus,
Zincirlere vurmuştur, dişli rüzgârlarla
Islıklı boraları. Onlarsa öfkeden
Homurdanır, dağı taşı çın çın öttürür,
Dikilen setlerin önünde ürperirler

Ve yalçın bir kayanın üstünde Eolus,
Elinde bir asa, yumuşatır onları,
Yatıştırır. Yoksa ne yer kalır, ne deniz,
Ne gökyüzü. Silinip süprülür o hızla.
İşte bundan çekinerek Yuppiter baba
Karanlık inlere tıkamış rüzgârları.
Tutmuş bir de kıral oturtmuş başlarına.
Bu kıral onun emrince buyruk yürütür.
Böyle kurulmuş, böyle gider. Zaman zaman
Ya toparlar dizginleri ya da bırakır.

Varır gider, Yuno, işte ona yakarır:
«Aman, der, senin gücün tanrılar babası,
«Ulusların sultanı Yuppiter'den gelir,
«Boralarınla, rüzgârlarınla suları
«Kabartmak da yatıştırmak da elindedir.
«Düşmanım bir soy, şimdi Tiren denizinde,
«Yenilmiş ocak tanrılarını, Troya'yı
«Taşıyorlar İtalya'ya. Zincirlerinden
«Sal rüzgârlarını, bu donanmayı batır;
«Yok et, dağıt. Savur ölüleri denize.
«On dört Nimfa'm var, her biri bir başka güzel
«İçlerinde Deyopea hepsinden güzel.
«Onu çözülmez sevgiyle bağlarım sana.
«Gayri senin olur hizmetine karşılık.
«Dizinin dibinde yaşar ömrü boyunca,
«Güzel çocuklar doğurur vakti gelince.»

Kıral Eolus: «Ferman senin, der, tanrıçam,
«Dile benden ne dilersen. Senin sayende
«Elimdeki şu asa, başımdaki şu taç.
«Senin sayende Yuppiter'in yakınlığı,
«Tanrılar şöleninde uzandığım döşek,
«Fırtınaya rüzgâra yürüttüğüm buyruk.»

Bunları demesiyle, demir kargısını

İndirmesi bir olur dağın yamacına.
Açılan gedikten rüzgârlar bölük bölük
Atılırlar. Toz duman kesilir yerle gök.
Saldırırlar denize. Tayfunlarla yüklü
Afrikus, Eurus, Notus, koca deryayı
Söküp alırlar, derinlerde yatağından.
İri dalgalarla döverler kıyıları.
Urgan, ıslık çalar, inler; insan, çığrışır;
Bir kıyamettir kopar mutsuz gemilerde.
Güneş kara bulutların ardına düşer,
Karanlık bir gece çöreklenir sulara.
Gök gürül gürül gürler. Hava şimşeklerle
Delik deşik. Ölüm insanın yamacında.
Eneas tepeden tırnağa buz kesilir,
Kaldırır yıldızlara doğru ellerini :
«Ne büyük bir mutlulukmuş, diye bağırır,
«Aşılmaz duvarları dibinde Troya'nın
«Ölmek yakınlarının gözleri önünde!
«Peleus oğlunun, bir kargıda Hektor'u
«Bu yavuz yiğiti yere serdiği yerde,
«Koca Sarpedon'un tepelendiği yerde,
«Sinois ırmağının sularında, kalkan,
«Tolga ve insan leşi sürüdüğü yerde;
«Sen ey Tideus oğlu, ey Yunan soyunun
«En yiğiti, güzelim Troya ovasında,
«Can verseydim keşke kılıcının altında!»

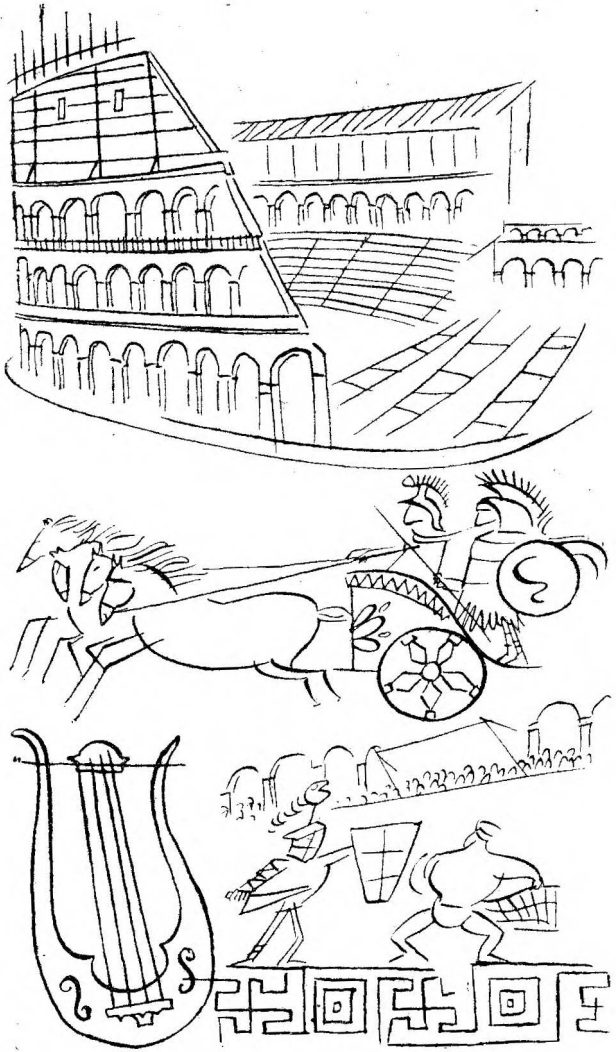
O bunları haykırırken azgın karayel
Bütün gücüyle yüklenir yelkenlere,
Ahır dalgaları göklere dek kaldırır.
Kürekler parçalanır, düşer, burun döner
Ve gemi dalgalara verir bordasını.
Yalçın bir dağ gelir birden, tekneye çatar.
Bu dağ tepesinde havalanırken kimi,
Kimi bu dağ eteğinde toprağı görür.
Fıkır fıkır kaynar öfkeden denizle kum.

Kaptığı gibi Notus üç gemiyi aradan,
Tutar, su altı kayalarına savurur.
(Deniz ortasında canavar sırtı gibi
Kabaran bu kayalara kurban masası
Denir İtalya'da.) Eurus'a gelince,
O da üç gemi kapar yükselir, yükselir,
Sallar üçünü de Sirtis'lerin dibine;
Ya taşlara çalar, ya da kumlara gömer.
Buna yürek mi, söyleyin, can mı dayanır!
Oracıkta, Eneas'ın gözü önünde,
Koca bir dalga yer kıçtan, Likyalılarla
Er oğlu er Orentes'in bindiği gemi.
Kaptan yüzükoyun fırlar, sular üç kere
Yerinde döndürür, yutuverir tekneyi.
Silâhlar, kalaslar, Troya hazineleri
Çalkanır şimdi üç beş adamla denizde.
Ne İlyoneus'un dayanıklı gemisi,
Ne Akates'in, ne kocamış Aletes'in
Ne de Abas'ın teknesi dayanır buna.
Kancık suyla dolar, çöker, dağılır hepsi.

Neptunus duyarmış bu gürültüyü meğer,
Kabaran denizi, kuduran fırtınayı.
Kızarmış suların dipte kaynamasına.
Çıkarır başını dalgaların üstünden,
Süzer, bir uçtan bir uca, koca deryayı.
Bir de ne görsün, Eneas'ın donanması
Paramparça dağılmış, yayılmış sulara,
Denizle gök arasında ezilmiş gider.
Yuno tanrıçanın kardeşi anlar işi.
Bu onun öfkesi, der, bu onun dolabı.
Zefirus'la Eurus'u çağırır katına:
«Soyunuzdan nu geliyor, der, bu ataklık?
«Emrim olmadan nasıl karışır yerle gök?
«Bu dalgalar böyle nasıl dağ gibi kalkar?
«İyisi mi yatıştırın suları hemen.

«Şunu da bilin ki bir daha kolay kolay
«Kurtaramazsınız elimden yakanızı.
«Haydi gidin ve söyleyin kıralınıza,
«Korkunç üçlü çatalı bana vermiş kader,
«Benim buyruğum yürür deryada, denizde.
«Onun, kovukları, yalçın kayaları var.
«Oralarda, ülkenizde dolaşsın gezsin,
«Yellerin, rüzgârların, azgın boraların
«Zindanı içinde yürütsün buyruğunu.»

Bunları der demez yatıştırır suları,
Gökteki yığın yığın bulutları kovar.
Güneşi de yeniden oturtur yerine.
Kimotoe ile Triton omuz verirler,
Üçlü çatalıyla alttan dayanır tanrı,
Kayalardan söküp alırlar gemileri.
Neptunus onlara Sirtis'leri de açar,
Tüy gibi tekerlerliyle geçip gittiği
Suları çarşafa çevirir, dümdüz eder.
Büyük bir ulusun içinde, kimi zaman,
Bir kargaşa çıkar, soysuzlar ayaklanır.
Bakarsınız, çılgınlık bürümüş gözleri,
Taşlar, yanar çıralar uçuyor havada.
Ama bu sırada, tanrılara saygılı,
Yurda emeği geçmiş, herkesçe sevilen
Biri göründü mü azgınlar duruverir;
Ses kesilir, kulak kabartır kalabalık.
Tıpkı bunun gibi, sulara gözlerini
Dikerek, şimdi artık masmavi açılan
Gökyüzüne atları salınca Neptunus,
Birden durgunlaşır, süt liman olur deniz.
Uçup gider iki tekerli arabası.

HORATIUS

MERSİN

Acem gösterişini sevmem, çocuk;
Ihlamur çelenklerinden hoşlanmam.
Gel, arama bahçeleri; bize ne
Mevsim sonu gülünden!

Asmanın altındayım, içiyorum.
Gel, soframda kadeh dolduran çocuk,
İkimize de yeter, ağacından
Koptuğu gibi mersin!

(K,I-XXXVIII)

DİANA'YA ADAK

Doğum sancısı çeken gelinlere
Üç çağrıda erişen, sağlık veren,
Kız oğlan kız, üç biçimli tanrıça,
Dağı ve ormanı gözeten ece!

Sana sundum evimi örten çamı;
Mutluluk da, sağlık da ver ki onu,
Körpe ve döğüşken erkek domuzun
Kanıyla sulayalım her yıl sonu.

(K, III-XXII)

ORTASI

Dümeni durmadan engine kırmak da,
Kuşkudan, kıyı kıyı yol almak da boş.
Güzeli, Likinius, işin ortası.
Her kim ki ortadan ayrılmaz, korkmasın,
Ne komşu çatlatan konaklarda yaşar,
Ne de odsuz ocaksız, sokağa düşer.

Ulu çamı kollar boranın öfkesi,
Yüce dağ başlarını bulur yıldırım,
Yamandır koskoca burçların göçmesi.
Umutludur yoksulken, yetişkin kişi,
İşleri tıkırına girince korkar.
Getiren ve götüren Yuppiter, kışı.

Bugün başın dertteymiş, yarın ne belli!
Apollo bu, her zaman yayını germez,
Arada bir, bakarsın, lirini çalar.
Yürek de, güç de gerek zora gelince;
Ne var ki, elverişli havada bile,
Kişinin, yelkeni küçültür, bilgesi.

(K. II-X)

OZANLARIN
DESTEĞİ MEKENAS'A

Sen kırallar dölündensin, Mekenas;
Desteğim, şanım, şerefimsin benim.
Dinle bak: kimi adam yarışmayı,
Toza toprağa belenmeyi sever;
Kıvılcımlar savuran tekeriyle

Kıl kala sıyırtıp sınır taşını,
Zafere ulaştı mıydı, sonunda,
Artık tanrılar katındadır yeri.
Kimi, döneklere sırtını dayar,
Yükselir durmadan Devlet işinde;
Dokunma, gayrı yağ bağlar yüreği.
Libya ovasında harman edilen
Buğdaya, daneye göz diker kimi;
Yığmak ister tümünü anbarına.
Kimine tarla kalmış atasından,
Eker biçer, aldırmaz ötesine;
Ağırlığınca altın versen ona,
Bir yelkenliyle denize açılmaz.
Karayel boğuşmaya başladı mı,
İkarya denizinde dalgalarla,
Ödü patlar gemide, bezirgânın;
Evi barkı, köyü gözünde tüter.
Ama ayak basar basmaz karaya,
Kalafata çeker tekneyi hemen;
Parasızlık onca ölümden beter.
Kimi, şarap içsin suyun başında,
Kocayemişin dibinde, bütün gün.
Kiminin çadırlarda geçsin ömrü,
Dümbelek, boru dinlesin, savaşsın.
Köpekleri, bir geyik sezinlese,
Yaban domuzu yırtsa ağlarını,
Avcı, unutur taze karısını,
Kış kıyamette, dağ bayır dolaşır.
Bana gelince, bilge alınları
Süsliyen yer sarmaşığı çelengi
Tanrılar katına yüceltir beni.
Serinlikte ağaçların altında,
Bir yanda nimfa'ların türküleri,
Bir yanda satirus'ların korosu,
Şiirin ve ezginin en güzeliyle
Kurtulurum herkes gibi olmaktan;

Hele lirik ozanların içinde
Bir yer de bana verirsen, Mekenas,
Uçarım, yıldızlara değer başım.

(K. I-I)

KUİNKTİUS HİRPİNUS'A

Savaşçı Kantabralıdan sana ne,
İskitten, denizler ötesindeki?
Bildiklerini işlesinler, bırak.
Bırak, dünya dertlerini bir yana,
Değer mi ki!

Geride kaldı gençlik ve tazelik;
Şakaklarımız ağardı, kuruduk.
Hani o yastığa baş koyar koymaz
Gelen uyku? O delice sevdalar
Bitti artık.

Ay böyle kıpkırmızı kalmaz, solar,
Bahar çiçekleri düşer dalından.
Umutlar ardında, insanı tüketen,
Boynumuzdan büyük işler peşinde
Koşmak neden?

Güller takınalım başımıza gel,
Saçımızın aklarına ıtırlar
Sürelim, uzanalım sere serpe,
Şu ulu çamın ya da şu çınarın
Gölgesine,

İçelim vakitten, bırak tasayı.
Falerna şarabının ateşini
Kupalarda suyla söndüren çocuk
Nerede? Kim getirecek Lide'yi,
Şu yosmayı,

O kenar mahalledeki evinden?
Söyle ona, saçlarını sıkıca
Bağlasın, Lakonyalı kızlar gibi
Topuz yapsın ve fildişi lirini
Alsın, söyle!

(K, II.XI)

ALIN YAZISI

Günahtır alın yazısını kurcalamak,
Yıldız fallarına güvenmek, Lekonoe;
Başa ne gelirse katlanmak, en iyisi.
Kayaları kemiriyor Tiren denizi;
Belki yeryüzünde bu sonuncu kışımız,
Belki yaşanacak yıllar var önümüzde;
Bilgeliği elden komamak, en iyisi.
Mademki sonumuz ölüm, şarabını süz,
Uzak umutlara bel bağlamaya gelmez;
Konuşurken bile ömürden eksiliyor,
İnan ki gününü gün etmek, en iyisi.

(K, I-XI)

MARTİALİS

ŞİİR KİTAPLARI

Kimi iyi, kimi orta, çoğu da kötü
Şiirlerimin. Elden ne gelir, Avitus?
Başka türlü yazılmıyor kitap dediğin.

(K, I-XVI)

o

BİZİM AKERRA

Akşamdan kalmış, derlerse inanma!
Bizim Akerra sabaha dek içer.

(K, I-XXVIII)

BİLMEKLE BİLMEMEK

Sabidius'u neden sevmediğimi bilmem.
Bildiğim bir şey vardır: Sabidius'u sevmem.

(K, I-XXXII)

o

FABULLA

Biliyoruz, Fabulla, biliyoruz:
Güzelsin, gençsin, üstelik paran var.
Ama övünmeye başladın mıydı,
Ne güzelsin, ne gençsin, ne paran var.

(K, I-LLXIV)

SUSMUŞ BİR OZANA

Uzun buluyorsun şiirlerimi!
Ya sen, Veloks, hiçbir şey yazmıyorsun,
Bu kadarı da çok kısa, a canım!

(K, I-CX)

o

SATIP SAVMA

On paralar kalmadı, Regulus.
Hediyelerine geldi sıra.
Alıcı mısın?

(K, VII-XVI)

ASTARI YÜZÜNDEN

Yargıç para ister, avukat para;
İyisi mi, Sekstus, borcunu öde.

(K, II-XIII)

o

KAPLICADA

O suyu kirletmeye kıçın yetmez.
Kafanı daldır, Zoile, kafanı.

(K, II-XLIII)

ABCDEFOILΓIHN
RNEIOSCNV
ARVMART
CER
XIV
XI
×

LUPERKUS

Sana ne zaman raslasam, Luperkus:
«Bir çocuk göndereyim, yollayıver
«Şu şiirlerini.» diyorsun. «Korkma,
«Okur, geri gönderirim.» diyorsun.
Bizim ev bir hayli uzak bilirsin,
Üçüncü katta da oturuyoruz,
Gel sen şu çocuğa kıyma, Luperkus!
Hem a canım, kolayı var bu işin:
Argiletum mahallesinden, her gün
Geçiyorsun, nasıl olsa, değil mi?
Sezar Forumu'nun tam karşısında
Bir dükkân görecelsin, kapısında
Sırayla ozan adları yazılı.
Sen beni işte o dükkânda ara!
Atrektus'a (kitapçımızın adı)
Bir şey demene lüzum yok, o bilir,
Ya birinci ya da ikinci gözden
Çeker bir Martialis verir sana,
Al kumaşa sarılı, beş dinara.
«Sen o kadar etmezsin!» diyeceksin.
İnce adamsın doğrusu, Luperkus.

(K, I-CXVII)

İKİ ADAM

Eskiden yoksuldum, şimdi de yoksulum;
Para pul arama bende, Kallistratus!
Ama neydiği belirsiz ve uğursuz
Bir şövalye yerine de koyma beni.
Dünyaca bilinir bu şairin adı.
Nereye gitsem parmakla gösterirler.
Pek az insan, ancak, ölünce erişir,
Benim, sağlığımda eriştiğim üne.
Sana gelince sayın Kallistratus'um:
Yüz direk üstünde durur senin çatın;
Kölelik altınları yatar kasanda.
Siyene'de, Nil boyu, çiftliklerin var.
Galya'daki Parma kenti, sürü sürü
Davardan yün yollar, yapağ yollar sana.
İşte ben, işte sen, işte hikâyemiz!
Taş çatlasa benim gibi olamazsın,
Kim istese senin gibi olabilir.

(K, V-XIII)

DOSTLUK

Seni gözüm gibi severim, dersin.
Kasan tıklım tıklım para doludur,
Borç isterim sıkışınca, vermezsin.
Bu ne biçim sevgidir, kuzum Krispus?
Nil kıyısındaki tarlalarından
Bakla mı, buğday mı gönderdin, söyle?
Ya da kışlık urbalar mı yolladın?
Gümüş yadigârlar mı verdin yoksa?
Sen bu dünyada bir dostluk bilirsin:
Yanımda cart curt yellenir durursun.

(K, X-XV)

GÖZE GİRMEK İÇİN

Hep ölmüş ozanları beğenirsin,
Översin, Vakerra.
Beni beğenesin diye, doğrusu,
Ölemem, Vakerra.

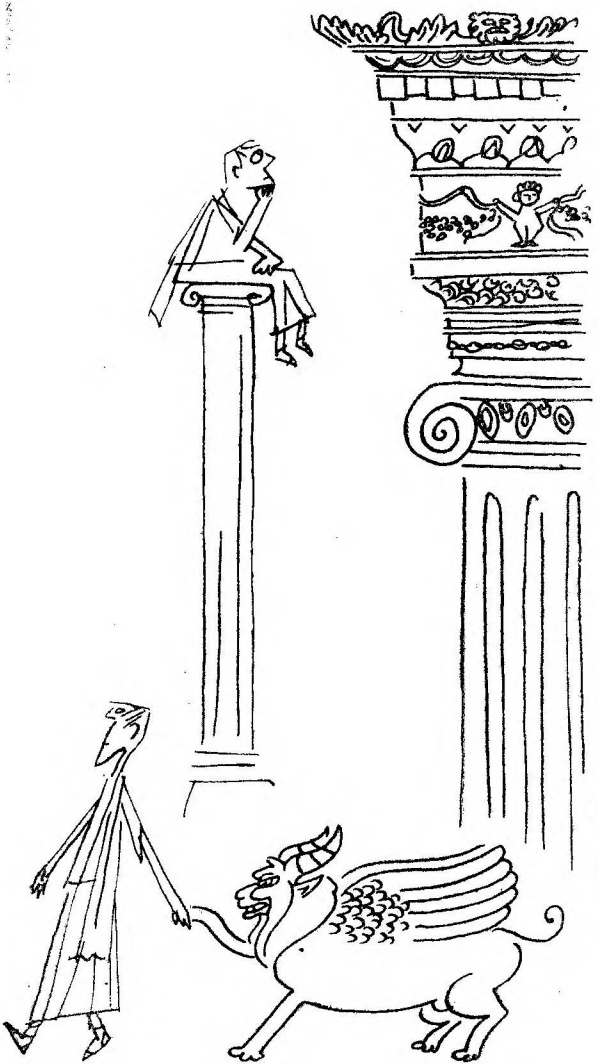
(K, VIII-LXIX)

o

BİR KEHRİBAR PARÇASINDAKİ ARI İÇİN

Gizlenmiş, parlıyor kehribarda,
Sanki balındaymış gibi sarı.
Bu mutlu, bu ölümsüz ölümü
Kendi seçmiş olmalı bu arı.

(K, IV-XXXII)

EROTİON
ADLI KÖLE KIZA AĞIT

Babam Fronton, anam Flakilla! Bu yavrucak,
Öpüp sevdiğim bu kız sizlere emanet;
Olur ki korkar koca ağızlı köpekten,
Karanlık gecesinden öteki dünyanın.
Beş gün sonra altısını bitirecekti.
Cıvıl cıvıl oynasın yanı başınızda,
Adımı söylesin, arada, peltek peltek.
O körpe kemikleri bürüme, kaba ot!
Toprak, bütün ağırlığını verme ona!
O tüy gibiydi, hafifçecikti üstünde.

(K, V-XXXIV)

AUGUSTUS'A
DİKİLEN ANIT-KABİR'E KARŞI

Sun, Kallistus, şarap sun, bir, bir daha sun!
Kar serp bardağıma, Alkimus, soğusun!
Kakuleli yağlar sürün saçlarıma,
Alnıma en kırmızı gülleri dizin!
Yaşamayı öğütlüyor Anıt-Kabir;
Diyor ki: «Tanrılar bile ölebilir;
«Tadını çıkarın güzel dünyanızın!»

(K, V-LXIV)

NE ÇIKARDI

Gelmiş geçmiş kadınların en güzeli!
Gelmiş geçmiş kadınların en kötüsü!
Ya daha az güzel, ya daha az kötü
Olsaydın, ne çıkardı sanki, Katulla!

(K, VIII-LIV)

BİR ZAMANLAR

Bir zamanlar, Likoris, senden güzeli yoktu.
Şimdi de Glikere'nin eşi yok güzellikte.
Sen artık onun gibi olamazsın, çaresiz;
Senin gibi olacak o da günün birinde.
Zamanın oynadığı şaşmıyan bir oyun bu,
Dün gözümde tüterdin, bugünse aklım onda.

(K, VI-XL)

YOKSUL

Para parayı çeker, Ebülbanus.
Hep yoksulluk çekersin, şimdi yoksulsun.

(K, V-LXXXI)

•

YİNE DE

Curnal yaz, kara sür, çanak yala,
Yalan dolan, türlü madrabazlık,
Yine de meteliğe kurşun at.
Beni şaşırtıyorsun, Vakerra!

(K, XI-LXVI)

Açıklama 5

KATULLUS

Geceden önce 11
Ayaklanma 12
Karşrlıklı 13
Lesbia'nın dönüşü 14
İpotek 17
Tersine dünya 18

VERGİLİUS

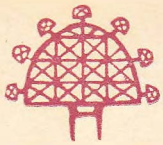
Eneas destanı 21

HORATİUS

Mersin 33
Diana'ya adak 34
Ortası 35
Ozanların desteği Mekenas'a 37
Kuinctius Hirpinus'a 40
Alın yazısı 42

MARTİALİS

Şiir kitapları 45
Fabulla 45
Bizim Akerra 46
Bilmekle bilmemek 46
Susmuş bir ozana 47
Satıp savma 47
Astarı yüzünden 48
Kaplıcada 48
Luperkus 51
İki adam 52
Dostluk 53
Göze girmek için 54
Bir kehribar parçasındaki arı için 54
Erotion adlı esir kıza ağıt 57
Ağgustus'a dikilen anıt kabire 58
Ne çıkardı 59
Bir zamanlar 60
Yoksul 61
Yine de 61

ÇAN YAYINLARI

1. KAÇKINLAR: **Ferit Edgü**, fiyatı 250 Krş.
2. DENEMELER: **Albert Camus**, Çevirenler: S .Eyuboğlu - V. Günyol, ikinci baskı, 4 Lira.
3. DURUŞMA : **Franz Kafka**, Çeviren : S. Eyuboğlu (Tükenmiştir.)
4. DÖRTLÜKLER: **Ömer Hayyam**. Çeviren: Sabahattin Eyuboğlu, fiyatı 5 Lira.
5. BOZGUN: (Hikâyeler) : **Ferit Edgü**, fiatı 3 Lira.
6. ÇAĞIMIZIN GERÇEKLERİ: **Jean - Paul Sartre**. Çeviren : S. Eyuboğlu - V. Günyol, fiyatı 5 Lira.
7. KUYULARDA: **Muzaffer Buyrukçu**, 3 lira.
8. ÖZGÜRLÜK ve KÜLTÜR: **John Dewey**. Çeviren: Vedat Günyol, fiyatı 5 Lira.
9. DÜNYAMIZIN SORUNLARI: **Bertrand Russell**, Çeviren : S. Eyuboğlu - V. Günyol, Fiyatı 5 Lira.
10. TÜRKÜN ATEŞLE İMTİHANI : **Halide Edib - Adıvar**. Fiyatı 10 Lira.
11. TİYATRO İÇİN KÜÇÜK ARAÇ: **Bertold Brecht** Çeviren: Teoman Aktürel - Cevat Çapan, Fiyatı 250 Krş.
12. MACBETH: **W. Shakespeare**. Çeviren: Sabahattin Eyuboğlu, Fiyatı 4 Lira.
13. ÇAĞDAŞ POLİTİKA SORUNLARI : 21 çeşitli yazardan derleme. Çeviren: S. Eyuboğlu - V. Günyol. Fiyatı 4 Lira.
14. BAŞKASININ KELLESİ: **Marcel Aymé**: Çeviren : S. Eyuboğlu - V. Günyol, 4 Lira.
15. SIĞIRTMAÇ TÜRKÜLERİ: **Vergilius**, Çeviri : İ. Z. Eyuboğlu. Fiyatı
16. MAVİ YOLCULUK: **Azra Erhat**. F. 4 Lira.
17. LÂTİN OZANLARI'NDAN ÇEVİRİLER : Oktay Rifat, Fiatı 3 Lira
18. ŞİİRLE : **J. Prévert**, Çeviri : S. Eyuboğlu Fiatı 4 Lira

Ödemeli olarak YENİ UFUKLAR, P. K. 1034 Galata, İstanbul adresinden, isteyiniz. 20 liradan yukarı siparişlerde % 20 indirim yapılır.

Fiyatı : 3 Lira